

‘Kleintje Carlsen’ op bord van Dirk Bergmans

Vandaag doen we ‘n kleintje Carlsen’. Een eindspel van een Limburgse schaker dat qua thema veel gelijkenis vertoont met dat van ‘s werelds beste speler Magnus Carlsen.

Een ‘kleintje Carlsen’. Even uitleggen. Op woensdag 20 februari plaatsten we hier het slot van een partij die de Noor Magnus Carlsen, de onbetwiste nummer 1 van de wereld, in het Tata Steel Chess Tournament in januari in Wijk aan Zee speelde. We werden door een goede schaakvriend attent gemaakt op een eindspel met ‘n beetje eenzelfde thema. Deze schaakvriend schreef: ‘Het viel mij op, dat het eindspel Adams-Carlsen thematisch sterk lijkt op dat van Dirk Bergmans. Ook gespeeld tijdens de laatste Hoogovens’ (let wel, hij schrijft Hoogovens; sommige schakers willen niets weten van de namen Corus of Tata, de diehards houden het voor eens en altijd bij de oude naam Hoogovens). Het eindspel waar hij op doelt, kwam in Wijk aan Zee op het bord in de partij tussen Dirk Bergmans (rating 1903) en Joost op ‘t Hoog (1850). Dirk is voorzitter van de Blerickse Schaak Vereniging en speelt ook aan de andere kant van de Maas, bij de Ven-

lose Schaak Vereniging. Hoe zag dat ‘kleintje Carlsen’ er uit? We werden attent gemaakt op een verslag van Nico van der Hoogt en hebben toestemming ontvangen om het interessante en leerzame eindspel dat in het verslag is opgenomen, over te nemen. Laten we overigens eerst eens kijken hoe liefhebber pur sang Nico van der Hoogt op onnavolgbare wijze het Hoogovensgevoel beschrijft: ‘*Het nieuwe jaar heeft amper - al blè-*

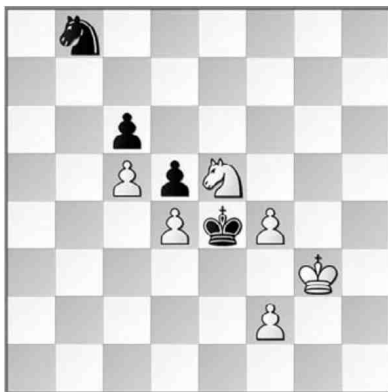

Diagram 1

rend - zijn eerste wankele stapjes gezet wanneer vanaf de boorden van de Noordzee een luide lokroep weerklinkt: “Kom schaken mensen, het is zover!” De echte liefhebber kan dit si- renengezang onmogelijk weerstaan en spoedt zich dan spoorlags naar het Saint Tropez van het noorden; ik bedoel de mondaine badplaats Wijk aan Zee. Waar in plaats van een stralend zonnetje en palmenpracht de stoere staalsmelterijen ter plaatse hun rookpluimen uitbraken onder een zwerk van mist en vochtige koude. Want hier verzamelt zich al sinds jaar en dag uit alle denkbare windstreken een kakelbonte stoet van Cäissa-aanbidders om te spelen in het belangrijkste toernooi dat de

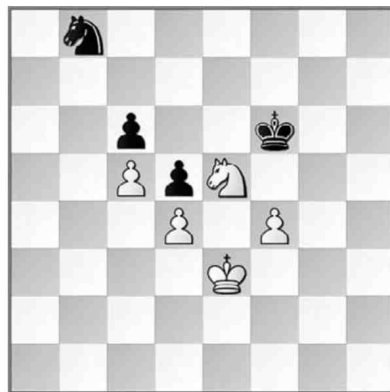

Diagram 2

schaakwereld kent: de Hoogovens, zoals de echte adepten het liefkozend noemen. En niks geen Corus of Tata. Flauwekul. Hoogovens, punt.

In **DIAGRAM 1** zien we de stelling na 44...Kf5-e4. Zwart dreigt nu uiteraard met de koning de pion op d4 te slaan. Wat is voor de met wit spelende Dirk Bergmans wijsheid in deze stelling? Hij speelt 45.Pf3 en dekt daarmee de pion op d4. Zwart speelt vervolgens 45...Pd7 en de heren besloten het punt te delen.

Achteraf, ja achteraf... had er meer ingezet en voor wit. Want kijk maar ‘n naar diagram 1 en wat dan gespeeld had kunnen worden: 45.f5!

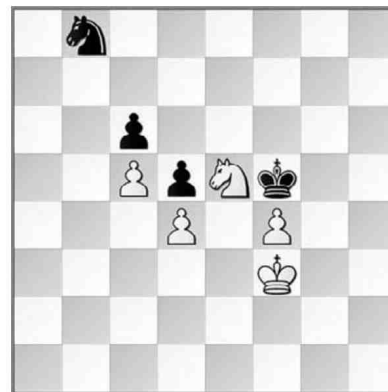

Diagram 3

Hierna volgt 45...Kxf5 46.Kf3 Kg5 47.Ke3 Kf5 48.f4 Kf6

ZIE DIAGRAM 2

En hoe moet het nu verder? Het thema is ‘oppositie’. Dus: 49.Ke2 (ook 49.Kf2 is oke), waarna 49...Ke6 50.Kf2 Kf6 51.Kg3 Kf5 52.Kf3

ZIE DIAGRAM 3

Wit heeft nu de oppositie en stoomt daarna moeiteloos door. Ook andere varianten vermogen wit niet te stoppen.

Voor reacties en inzenden partijen: Frank Clevers, e-mail f.clevers@mgl.nl

Toernooi met als inzet WK-match

Schaakliefhebbers opgelet, in Londen start morgen het kandidaatoernooi waar de speler uit tevoorschijn komt die wereldkampioen Anand mag uitdagen.

Tussen 14 maart en 2 april zullen acht wereldtoppers de strijd met elkaar aanbinden. Het is een prachtig deelnemersveld. De prijzenpot is met 510.000 euro goed gevuld, een bedrag waarvoor de heren best hun hersens mogen pijnigen. Allereerst de nummer 1 van de wereld, de 22-jarige Noor Magnus Carlsen die een rating heeft van 2872, de hoogste van een schaker ooit. Maar ook al heeft Carlsen al veel gewonnen en staat hij op de wereldranglijst een flink stuk boven de concurrentie, om echt geschiedenis te schrijven moet hij wereldkampioen worden. Een paar jaar geleden wilde Carlsen niet meedoen aan de WK-cyclus. Zijn grootste bezwaar werd gevormd door de privileges van de regerend wereldkampioen. Hij vond dat de titelverdediger het te gemakkelijk had om in het pluche rustig te wachten op de uitdager. In een open brief aan de Fide-regenten schreef Carlsen: 'Waarom zou een speler zomaar een van de twee toegangsbewijzen tot de fi-

nale krijgen? Het is alsof Spanje als winnaar van het WK voetbal in 2014 rechtstreeks wordt toegelaten tot de finale.' Carlsen schuift nu in Londen echter toch aan voor het kandidaatoernooi van acht spelers. Hij zal dit moeten winnen om het later dit jaar in een tweekamp te mogen opnemen tegen regerend wereldkampioen Anand. Het toernooi in Londen wordt loodzwaar. De spelers spelen allemaal tweemaal tegen elkaar. De nummer

Diagram 1

twee in de pikorde is de Rus Vladimir Kramnik (rating 2810, 2e op de wereldranglijst). De overige zes zijn: Levon Aronian (Armenië, 2802, 3e op de wereldranglijst), Teimour Radjabov (Azerbeidzjan, 2793, 4e), Alexander Grischuk (Rusland, 2764, 10e), Vassily Ivanchuk (Oekraïne, 2758, 13e), Peter Svidler (Rusland, 2747, 14e), Boris Gelfand (Israël, 2740, 18e).

Enkele spelers bereidden zich voor in de 'Zurich Chess Challenge 2013', een vierkamp met Anand, Kramnik, Caruana en Gelfand. Winnaar werd Caruana met 4 uit 6. Anand vergaarde 3 punten, Kramnik en Gelfand allebei 2½. Kramnik heeft bepaald geen zelfver-

Diagram 2

trouwen getankt. In de eerste vijf partijen wist hij nog wel prima remises te behalen met agressief en tactisch aansprekend spel, maar in de zesde en laatste ronde beging hij met zwart tegen Anand 'de blunder van het toernooi'.

Anand - Kramnik
1.e4 e5 2.Pf3 Pc6 3.Lb5 Pf6 4.d3 Lc5 5.Lxc6 dxc6 6.Pbd2 o-o 7.o-o Te8 8.Pc4 Pd7 9.Kh1 a5 10.a4 b6 11.Le3 Lb4 12.Pfd2 b5 13.axb5 cxb5 14.c3 bxc4 15.cxb4 cxd3 16.bxa5 La6 17.Db3 Pf6 18.h3 Ph5 19.Tfc1 Pf4 20.Tc6 Pe2 21.Dd5

ZIE DIAGRAM 1

Er is hier geen vuiltje aan de lucht voor zwart, de stelling is volkomen in evenwicht. Hij zou hier bijvoorbeeld gewoon de dames kunnen ruilen en daarna met de toren de pion op c7 dekken (21...Dxd5 22.exd5 Te7 of Tec8) 21...Db8?

Zo'n fout is zeldzaam op dit niveau. Wit gaat nu eerst de loper op a6 slaan en weet vervolgens ook het paard te veroveren. De conclusie is dan dat hij zijn toren heeft gegeven en daar loper en paard voor krijgt, wat hem een gewonnen positie oplevert.

22.Txa6 Txa6 23.Dxd3 Dxb2 24.Tb1 Td6 25.Dxe2

ZIE DIAGRAM 2

25...Da2 26.Db5 c6 27.Db2 en zwart geeft op (1-0).

- In de Limburgse competitie voor clubteams is met nog een ronde voor de boeg de eerste kampioen bekend. In de hoogste klasse is dit Brunssum. Alle andere beslissingen vallen in de laatste ronde op zondag 7 april. Zoals gebruikelijk wordt de laatste ronde centraal gespeeld, d.w.z. alle wedstrijden op dezelfde locatie, dit is net als vorig jaar dorpscentrum Kerkeböske in Helden.

Reacties en inzenden partijen: Frank Clevers, e-mail f.clevers@mg.nl

Carlsen heeft het beste zicht in de tunnel

Tussen 14 maart en 2 april strijden acht wereldtopspelers in het kandidatentoernooi in Londen met als inzet het recht om wereldkampioen Anand uit te dagen.

Favoriet Magnus Carlsen heeft, na remises in de eerste twee ronden, zijn eerste zege te pakken. Na een lange zit haalde hij het volle punt binnen tegen Gelfand.

Gelfand (2740) - Carlsen (2872)
 1.d4 Pf6 2.c4 e6 3.Pf3 d5 4.Pc3 Pbd7 5.Lg5 c6 6.e3 Da5 7.cxd5 Pxd5 8.Tc1 Pxc3 9.bxc3 La3 10.Tc2 b6 11.Ld3 La6 12.o-o Lxd3 13.Dxd3 o-o 14.e4 Tfe8 15.e5 h6 16.Lh4 c5 17.Pd2 cxd4 18.cxd4 Tac8 19.Pc4 Db5 20.f4 Tc7 21.Dxa3 Txc4 22.Txc4 Dxc4 23.Lf2 Dc7 24.Tc1 Db7 25.Dd6 Pf8 26.g3 Tc8 27.Txc8 Dxc8 28.d5 exd5 29.Dxd5 g6 30.Kg2 Pe6 31.Df3 Kg7 32.a3 h5 33.h4 Dc2 34.Db7 Da4 35.Df3 b5 36.f5 gxf5 37.Dxf5 Dxa3 38.Dxh5 a5 39.Dg4+ Kf8 40.h5 Dc1 41.De4 b4 42.Le3 Dc7 43.Da8+ Kg7 44.h6+ Kh7 45.De4+ Kg8 46.Da8+

ZIE DIAGRAM 1

Zwart staat schaak. Als de koning nu weer naar h7 gaat, volgt op de volgende zet De4+ en dan kunnen de heren natuurlijk nog even doorgaan tot er

sprake is van zetheraling en dus remise. Zwart, Carlsen, heeft daar geen trek in. Hij is met zijn beduidend hogere rating (2872 tegen 2740) de favoriet en nadat hij in de eerste twee ronden remise heeft gespeeld, wil hij nu tegen de man met de laagste rating van de acht deelnemers graag de volle buit binnenhalen. Carlsen gaat voor de winst. Hij speelt: 46...Dd8 en doet daarmee zijn dame in de aanbieding 47.Dxd8+ Pxd8

Diagram 1

ZIE DIAGRAM 2

De beide spelers hebben deze positie natuurlijk gemakkelijk kunnen voorzien en ze hebben allebei hun kansen in deze positie ingeschat. Wie staat hier beter? Wit met zijn looper en pionnen? Of zwart met zijn paard en de beide verbonden vrijpionnen? Wie kan het diepst kijken, wie heeft het beste zicht in de tunnel? Carlsen heeft het beter gezien. Zwart heeft nu een voordeliger stelling. Hij speelt het geuldig en galant uit en betreft het paard enkele malen heel leuk bij de opmars van de pionnen 48.Kf3 a4 49.Ke4 Pc6 50.Lc1 Pa5 51.Ld2 b3

ZIE DIAGRAM 3

Zwart komt met zijn b-pion nog een

Diagram 2

stapje dichterbij het promotieveld. Wit mag nu het paard niet slaan (52.Lxa5) want dan loopt de b-pion door 52.Kd3 Pc4 53.Lc3 a3 54.g4 Kh7 55.g5 Kg6 56.Ld4 b2 57.Kc2 Pd2

ZIE DIAGRAM 4

De slotstelling. Wit geeft op (0-1). Zwart laat in dit eindspel voor de zoveelste keer zijn paard instaan en ook nu weer mag het paard niet geslagen worden, want slaat de koning het paard dan loopt de pion door en promoveert. Dan staat zwart uiteraard glad gewonnen. Het slaan met de looper op b2 (58.Lxb2) leidt ook tot niets, want dan volgt: 58...axb2 59.Kxb2 Pc4+ 60.Kb3 Pxe5 61.Kc3 Pf3

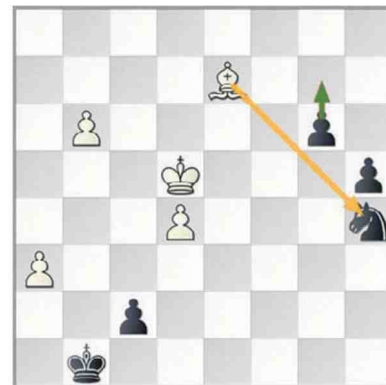

Diagram 3

enz.; zwart gaat smullen van de pionnen en vervolgens weet zwart zijn enige overgebleven pion natuurlijk probleemloos naar de overkant te brengen.

Diagram 4

Jan op de Laak, gerespecteerd olifant in Venlo

In de interne competitie van de Venlose Schaak Vereniging wordt gespeeld in vijf groepen. Men gebruikt voor die groepen heel speciale namen. Het lijkt Artis wel...

De hoogste groep is niet het saai 'groep 1' of doodnormale 'groep A', of - wat ook nog zou kunnen - 'hoofdgroep', maar in Venlo wordt de pikorde uit het dierenrijk gehanteerd, althans een Venlose variant daarop. De spelers in de hoogste groep zijn de leeuwen en daarna volgen de groepen tijgers, olifanten, buffels en struisvogels. Deze ode aan de fauna is een mooie schaakmetafoor. Als een mens achter het bord kruipt, ofwel schaker is, ondergaat hij een metamorfose en werpt hij alle menselijke empathie van zich af om te veranderen in een dier dat de tanden zet in een prooi. Of het zo bedoeld is in Venlo? Ach, het is op vele manieren uit te leggen en je kunt het ook gewoon laten voor wat het is, dus géén uitleg, geen dieper liggende gedachte. Het is ook gewoon leuk om de groepen een andere naam te geven dan gebruikelijk. Afgelopen donderdag werd in het Artis van Venlo de 77-jarige Jan op de Laak gehuldigd. Hij werd vanwege

zijn vele verdiensten voor de vereniging benoemd tot erelid van de club en hij ontving vanwege zijn 50-jarig bondslidmaatschap de gouden bondsspeld van de KNSB. Op de Laak is veel op toernooien in de regio te zien en is uitgegroeid tot een clubicoon. Hij is een echte liefhebber. Een mooi beeld zagen we een tijdje terug na een jeugdtoernooi. Iedereen was weg, er werd opgeruimd en gepoetst. Maar wie zaten daar nog in een hoekje te scha-

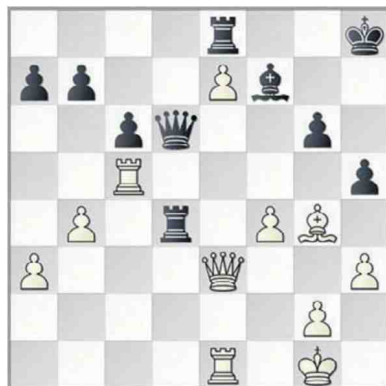

Diagram 1

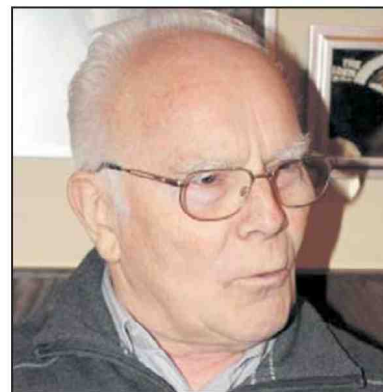
ken? De zeventigers Jan op de Laak en zijn grote schaakmaat Piet Kuntzelaers, die al vele honderden - misschien wel duizenden - partijen met elkaar hebben gespeeld. In het Venlose dierenrijk speelt Op de Laak in de derde groep, de groep olifanten. Een mooie groep. Wie zegt dat iemand een olifantengeheugen heeft, bedoelt dat immers als een compliment. Wie de geschiedenis van het schaakspel een beetje kent, weet bovendien dat de olifant een belangrijk stuk is geweest. Het schaakspel is vijfduizend jaar geleden in India begonnen als het bordspel tsjatoeranga. In dat spel werd een veldslag tussen twee Oud-Indiase legers nage-

Diagram 2

bootst. Zo'n leger was in vier groepen ingedeeld: voervolk, ruitery, olifanten en strijdwagens. In veel oude schaakspellen is de olifant terug te zien. We wensen de gerespecteerde olifant Jan op de Laak van harte proficiat met zijn erelidmaatschap van de Venlose SV en met zijn 50-jarig lidmaatschap van de bond en gunnen hem nog vele jaren in goede gezondheid achter het bord, in welk dierenvel dan ook.

• In Londen zijn nu 9 van de 14 ronden gespeeld in het kandidaten-toernooi, waar de speler uit moet komen die wereldkampioen Anand mag uitdagen. Carlsen leidt met 6

Jan op de Laak.

uit 9, gevolgd door Aronian 5½, Kramnik 5, Gelfand en Grischuk 4½, Svidler 4, Ivanchuk 3½, Radjabov 3. Aronian moest in de 9e ronde het onderspit delven tegen Gelfand, waardoor Carlsen alleen bovenaan kwam.
Gelfand (2740) - Aronian (2809)
ZIE DIAGRAM 1
De stelling na 32...h5?, een blunder.
33.f5 Kg7 (indien 33...hxc4 34.Dh6+ Kg8 35.fxg6 Dxc6 36.Tg5 Td6 37.h4) 34.fxg6 Lxg6 35.Lxh5 Td3
We maken nu een sprong naar het eindspel. **ZIE DIAGRAM 2**, de stelling na 53...Ke6
54.h5 Txe7 55.Txe7+ Kxe7 56.Kh4 b6 57.h6 Th1+ 58.Kg5 Ke6 59.Kg6 Ke5 60.Tf5+ (1-0) en de h-pion is niet meer te stoppen.